

Bemærkninger til forslaget

1. Generelle bemærkninger

Spørgsmål om straffuldbyrdelse er – med ganske få undtagelser – overladt til rent administrative afgørelser. Kompetencen er fordelt mellem justitsministeren, direktoratet for kriminalforsorgen og de enkelte fængselsledelser. Gennem bemyndigelser er kompetence i en række tilfælde delegeret til en lavere instans. Justitsministeren har givet bemyndigelser til direktoratet eller fængselsledelserne, men også fængselsledelserne har videregivet bemyndigelser. Således er det praksis, at afgørelser i disciplinærsager alene træffes af en overvagtme-ster.

Dette administrative system træffer daglig mange afgørelser af betydning for den enkelte indsatte trivsel varierende fra stillingtagen til prøveløsladelse og udgangstilladelse til egentlige »straffe i straffe« i forbindelse med overtrædelse af de disciplinære regler.

Især sidstnævnte giver anledning til betydelig principiel betænkelighed, idet uoverensstemmelse mellem ansatte og indsatte ofte betragtes som en disciplinær forseelse. Som reglerne er nu, har den ene part altså myndighed til at dømme den anden part i en sådan kontrovers. Ingen kan vist nære begrundet tillid til, at den svage part har nogen som helst mulighed for at undgå at blive »dømt« for en sådan »disciplinær forseelse«.

Som »straffe i straffen« anvendes efter straffelovens § 47:

- 1) udelukkelse fra begunstigelser, der er hjemlet for dømte, hvis opførsel er tilfredsstillende,
- 2) udelukkelse fra arbejde indtil 14 dage,
- 3) hensættelse i straffecelle indtil 3 måneder, for dømte, der udstår hæfte, dog kun indtil 14 dage,
- 4) over for dømte, der udstår fængsel: udelukkelse fra arbejdsgodtgørelse eller inddragelse af allerede erhvervet arbejdsgodtgørelse, og
- 5) over for dømte, der udstår hæfte: udelukkelse i indtil 30 dage fra adgang til selv at sørge for deres forplejning.

I 1983 blev de indsatte idømt 7.083 sådanne disciplinærstraffe svarende til to pr. plads. Heraf var 1.371 ubetinget straffecelle.

Ringe statsfængsel præsterede en klar førerstilling med 2 tilfælde af ubetinget straffecelle pr. plads – mod 1/3 for alle anstalter og arresthuse under ét.

Over for disse skueprocesser er de indsatte magtesløse. De kan »dømmes« for overtrædelse af straffelovgivningen, lydighedsnægtelse, upassende sprogbrug, undvigelse, forsøg på undvigelse, udgangsmisbrug og overtrædelser af bestemmelser om orden og sikkerhed.

I praksis anvendes reglerne over for de mest latterlige forseelser som forsøg på indsmugling af tre poser bolsjer, uberettiget køb af Ekstra Bladet, en is og en cigar under udgang, nægtelse af at vaskes gulv, som netop er vasket én gang, få minutters forsinkelse fra udgang osv.

Afgørelserne synes ofte helt vilkårlige og ligger langt ud over, hvad de indsatte – trods deres dom – er forpligtet til at tåle. Men dertil kommer, at fængslernes indre sanktionssystem er klart desocialiserende. Hvor ansvar og selvværd virker resocialiserende, så virker en underkastelse under sådanne bestemmelser lige omvendt.

Forslagsstillerne ønsker bl.a. at fratage fængselsledelsen den endelige afgørelse i sådanne sager og at placere kompetencen uden for det administrative system.

2. Forslagets indhold

Forslaget går ud på at etablere et uafhængigt organ, der tillægges kompetence til at træffe afgørelse i spørgsmål vedrørende fuldbyrdelsen.

Forslagsstillerne har ikke taget stilling til, om organet bør have karakter af en ombudsmandsinstitution eller et nævn. Forslaget berører derfor primært den principielle problemstilling, at et organ uden for administrationen skal have en sådan kompetence.

I en række sager skal organet fungere som ankeinstans, i andre sager skal afgørelsen træffes af dette organ. Men det skal kunne beskæftige sig med enhver henvendelse fra de indsatte og fra et eventuelt uafhængigt tilsyn med fængslerne, og